

SELETUSKIRI

Põhja-Pärnumaa Vallavolikogu otsuse
„Mädara luite maastikukaitseala moodustamine“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Looduskaitseseaduse (edaspidi ka LKS) § 10 lõike 7 punkt 2 ja lõike 8 alusel on kohalikul omavalitsusel, antud juhul Põhja-Pärnumaa Vallavolikogul, õigus võtta ala looduskaitse alla ja kehtestada kaitsekord. Eelnõukohase otsusega võetakse kohaliku kaitse alla Põhja-Pärnumaa vallas Mädara külas asuv pärandkultuuri väärtusi sisaldav metsamaastik koos vallseljakuga, nimetusega Mädara luite maastikukaitseala (edaspidi ka kaitseala).

Ettepanek Mädara vallseljaku ja sellega külgneva ala kohaliku kaitse alla võtmiseks esitas 22.08.2022.a. MTÜ Mädara Mäed. Koos ettepanekuga esitati 22.08.2022.a. 137 isiku allkirjad millega sooviti kaitseala moodustamist. 16.08.2022.a. algatas kohalik kogukond samal eesmärgil allkirjade kogumist lisaks ka veebis <https://petitsioon.ee/sailitame-madara-liivaluited/>. 22.08.2022.a. oli veebis kogutud 200 allkirja, mis näitab, et kohaliku kogukonna huvi kaitseala moodustamiseks on suur. Looduskaitseseaduse § 8 lõike 1 kohaselt on igapäevaeliselt õigus esitada kaitse alla võtmise algatajale ettepanek loodusobjekti kaitse alla võtmiseks.

Põhja-Pärnumaa Vallavolikogu otsustas 31. august 2022.a. otsusega nr 35 tellida ekspertiisi Mädara vallseljaku ja sellega külgneva ala kohaliku kaitse alla võtmise põhjendatuse ja otstarbekuse väljaselgitamiseks.

Põhja-Pärnumaa Vallavalitsus tellis eelpool nimetatud ekspertiisi 22.12.2022.a. Ekspertihinnangu koostas botaanik-maastikuökoloog Anneli Palo (PhD, OÜ Metsamutt), uuringutes osalesid veel lihhenoloog Ede Oja (PhD, OÜ Dimerella) ja ornitoloog Renno Nellis (BSc, OÜ Clanga). Ekspertihinnang valmis 29.06.2023.a.

Käesoleva otsuse eesmärk on sätestada tingimused, mis tagavad kaitseala kui ökoloogilise ja pärandkultuurilise objekti võimalikult terviku säilimise, arvestades piirkonnas sisalduvaid ajaloolis-kultuurilisi, looduskaitsealisi ja -hariduslikke väärtusi ning võimalusi. Kaitseala kuulub küll täies ulatuses Põhja-Pärnumaa valla rohevõrgustiku koosseisu, mis üksiti aga ei taga tema püsimist looduslikuna. Peamine ohutegur kaitseala terviklikkusele rohevõrgustiku alal on maavara kaevandamise võimalus. Kavandatud kaitsealal paikneb Mädara liivamaardla, millele kaevandamise loamenetlemine käib Keskkonnaametis. Keskkonnaluba kaevandamiseks välja antud ei ole.

2. Eelnõu sisu, piirangute ja kaitse alla võtmise põhjendus

2.1. Kaitse eesmärkide vastavus kaitse alla võtmise eeldustele

Kaitseala moodustamise üldised eeldused tulenevad looduskaitseseadusest § 7. Kohaliku omavalitsuse poolt moodustatava kaitseala puhul on rõhuasetus eeldustele mõnevõrra teistsugune, riiklikud looduskaitse eesmärgid ei pea tingimata olema eesmärgiks ka kohalikul tasandil. Üldised eeldused kaitseala(de) moodustamiseks on: ala ohustatus, haruldus, tüüpilisus, teaduslik-, ajaloolis-kultuuriline- või esteetiline väärtus või rahvusvahelisest lepingust tulenev kohustus.

Looduskaitseaduse § 4 lõikes 4 täpsustakse, et kohalikul tasandil võib kaitstavaks loodusobjektiks olla maastik, väärtuslik põllumaa, väärtuslik looduskooslus, maastiku üksikelement, park, haljasala või haljastuse üksikelement, mis ei ole riikliku kaitse all ega paikne riiklikul kaitsealal.

Kaitse alla võtmise eelduseks looduskaitseaduse § 7 kohaselt on asjaolud, et Mädara vallseljak on piirkonnas:

- 1) eriline pinnavorm, mis on ala väärtusliku maastikuilme peamiseks komponendiks ja kohalikul tasandil pigem haruldane;
- 2) pinnavormil on lisaks esteetilisele väärtusele ka ajaloolis-kultuuriline väärtus, kuna on jääajatekkeline;
- 3) Mädara vallseljak on unikaalne ja üks paremini säilinud vallseljakuid piirkonnas;
- 4) ala kasutatakse ka rekreatsioonitegevusteks (suusatamine, matkamine, rattasport);
- 5) erinevad looduskooslused ning neile iseloomulikud liigid on hästi vaadeldavad, mistõttu sobib ala hästi elurikkuse tundmaõppimiseks ja loodusõppe korraldamiseks.

Kaitse-eesmärgid ja kaitse alla võtmise eeldused on seotud järgmisel moel:

1) Kaitseala esimene (ja peamine) kaitse-eesmärk - ajaloolis-kultuurilise väärtusega luite kaitse - ühtib haruldasuse, tüüpilisuse, teadusliku väärtuse, ajaloolis-kultuurilise väärtuse, osalt ka esteetilise väärtuse kriteeriumiga. Olulisem on aga ohustatuse kriteerium – kuna võimalik kaevandamine Mädara liivamaardlas ohustab otseselt piirkonnas olemasolevat haruldast pinnavormi – luidet, mis kaob jäädavalt.

Ajaloolis-kultuuriline väärtus seostub alaga, kuhu on kujunenud luided. Mädara luided ehk Ussipajumäed (nimetus Maa-ameti ajaloolistel kaartidel) asuvad Kõrvemaa maastikurajooni lõunaosas, Balti jääpaisjärve rannamoodustiste vööndis. Järv eksisteeris viimase jääaja lõpus, umbes aastatel 12 000–9 600 eKr ja oli üks tänase Läänemere kujunemisele eelnenud staadiumitest. Balti jääpaisjärve rannikule tekkinud luiteahelikud on Eestis haruldased pinnavormid. Järvesettelisele pruunikashallile või hallile liivsavile ja saviliivale on pärast vee alt vabanemist kujunenud tolmlja liivaga luided. Enamus Põhja-Pärnumaa vallast asubki Balti jääpaisjärve põhjal, mis on tasandikulise pinnamoega ja soine. Mädara luided on valla maastikus kõrgeimad positiivsed pinnavormid. Väljaspool luiteid jääb maapind valdavalt 40–43 m, luitevallil 43–53 m absoluutse kõrguse vahemikku. Pinnakattesetete all avanuvad Siluri ladestu Llandovery ladestiku Raikküla kihistu mergel ja lubjakivi.

2) Kaitseala teine kaitse-eesmärk - metsaökosüsteemi ja elustiku mitmekesisuse kaitse - seondub haruldasuse, tüüpilisuse ja teadusliku väärtuse kriteeriumitega. Ka siin lisandub ohustatuse kriteerium, kuna ekspertiisi käigus leiti alalt mitmeid II ja III kaitsekategooria kaitsealuseid liike.

Kuigi liikide kaitse on eelkõige riigi ülesandeks, kuuluvad need liigid haruldaste looduskoosluste elustiku hulka, mille kaitse on määratud maastikukaitseala kaitse-eesmärgiks, et aidata kaasa looduskaitseaduse § 48 sätestatud eesmärkide täitmisele. Haruldased looduskooslused on kaitseala esteetiliste ja rekreatiivsete väärtuste põhjuseks.

Luitel kasvavad arumetsad: 11,5 ha pohla kasvukohatüüpi (edaspidi lühend kkt), 7,51 ha jänsekapsa-mustika kkt, 31,64 ha mustika kkt, luite ümber levivad endisel jääpaisjärve põhjal

märjemad metsad: 5,1 ha rabastunud metsi (karusambla ja sinika kkt), 8,23 ha soostunud metsi (angervaksa, tarna-angervaksa ja tarna kkt).

Kõige vanemad on pohla- ja sinika kkt männikud – keskmiselt 80 aastat, vanim puistu on 120 aastane. Teiste metsade keskmine vanus on vaid 38 aastat, lageraieid esineb luite ümber päris suurel pindalal. Kvartalis VD257, eraldisel 15 on metsa vääriselupaik nr. 206378. Männiku vanuseks on märgitud 126 aastat, seal leidub põlengujälgedega puid. Vaatluse põhjal on mõned männid vanemad kui 150 aastat, ilmselt siis samuti umbes 180 aastased.

Mädara luite ja ümbritsevate metsade suhteliselt ühtlase vanuse põhjuseks on II Maailmasõja ajal tekkinud põlengud. Luitel kasvavas metsas on võrdlemisi tüse kõdu ja sambla kiht, võib-olla põleng toimus märja ilmaga ja kustus kiirelt. Luidet ümbritsevates metsades on metsa mikroreljeef hästi säilinud, s.t. see on kõrgmattaline, mis tähendab, et vähemalt osaliselt kasvas uus puistu surnud ja ümberkukkunud puude peale ning säilis loodusemetsalik arengutee.

Uurimisala lääneosas tehti ettepanek kahe uue metsa vääriselupaiga moodustamiseks (VD256 eralduste 15 ja 16 osad). Mõlemas on ohtralt lamapuitu, vanu põlengumärke ja eelmise metsapõlvkonna puid, leidub VEP tunnusliike, millest osa on kaitsealused liigid. Nii vääriselupaigad kui mitmed teised metsad vastasid Loodusdirektiivi metsaelupaikade kriteeriumitele.

Üldiselt on aga metsade ilme ja elurikkus loodusemetsalikud ja piirkonnale tüüpilised, metsade loodusväärtused on võrdlemisi hästi säilinud ning edaspidi majandamata jätmisel taastuksid 30-60 aastaga loodusemetsad.

Välitööde käigus leiti hulk kaitsekategooriaga taimeliike. Loomulikult ei ole liikide ja leiukohtade hulk lõplik. Luitemetsas ja lahtise liivaluite alal võib leiduda haruldasi soojalembeseid putukaliike (sh liblikad), töö jaoks koguti andmed vaid kuklasepesade kohta (LK III kat). Kokku leiti alalt 22 tähelepanu väärivat sambliku-, sambla-, seene- ja soontaimeliiki ning kuklased: 13 metsa vääriselupaiga indikaatorliiki, 10 III kategooria kaitsealust liiki, 2 II kategooria kaitsealust liiki, lisaks 8 Punasesse Nimestikku kantud liiki. Uuritud alalt leitud kaitsealused liigid on kantud Eesti looduse infosüsteemi EELIS.

3) Kaitseala kolmas kaitse-eesmärk - loodushariduse soodustamine - toetub konkreetsele maastikule ja selle väärtustele. Ka selle eesmärgi puhul on esmatähtis maastiku ohustatuse küsimus. Loodushariduse võimalusi, sh looduse kultuurilisi hüvesid kasutavad täna valdavalt kohalikud elanikud, kes toetavad üksmeelselt Mädara luite säilitamist. Loodushariduse võimaldamiseks on piirkond väga hea kuna ala on väga liigirikas ja asukoht ning ligipääs hea.

4) Kaitseala neljas kaitse-eesmärk - säilitada Oandu-Ikla matkatee V lõik Kellissaare-Hüpassaare sellisena nagu ta on täna – toetub samuti konkreetsele maastikule ja selle väärtustele. Piki Mädara luitet kulgeb RMK matkatee Oandu-Ikla matkatee V lõik (Kellissaare-Hüpassaare). Kirjelduses mainitakse, et Mädara vallseljak on „piirkonnas eriline väärtusliku maastikuilmega pinnavorm, mis on jääajatekkeline ja mitmekesistab piirkonnas muidu tavapärasest lauskaamad“. Luidetel ja rannavallidel vm lainjatel pinnavormidel kasvavad marja- ja seenerohked, valgusrikkad männimetsad on inimeste poolt väga kõrgelt hinnatud puhkemetsad. Erinevates uurimistöodes rõhutatakse, et kõrgelt hinnatud puhkemetsamaastik pakub vaateid, sisaldab erilisi vorme ja värve – reljeefivormid, eri liiki ja erinevas vanuses puud, omapärase võrakujuga või taastunud vigastustega puud jne. Mädara luite metsamaastik vastab sellisele kirjeldusele igas punktis.

2.2.Loodusobjekti kaitse alla võtmise otstarbekus

Mädara luite maastikukaitseala tervikuna on Põhja-Pärnumaa valla rohevõrgustiku osa ning märgitud ka Pärnu maakonna planeeringus ja Põhja-Pärnumaa valla üldplaneeringus. Pärnu maakonna planeeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine on muuhulgas märgitud järgmist:

„Looduslike väärtuste säilimiseks on oluline ökosüsteemide toimimist tagava erineva ulatusega tuumikalasid ja neid ühendavaid koridore sisaldava ökoloogilise võrgustiku (ehk roheline võrgustiku) toimimine. Eesti planeerimissüsteemis kannavad seda ülesannet maakonnaplaneering ja üldplaneering, milles käsitletakse seda roheline võrgustikuna ehk rohevõrgustikuna. Roheline võrgustik on määratud läbi kehtivate maakonnaplaneeringute ja üldplaneeringute. Roheline võrgustik seob omavahel olemasolevaid kaitse- ja hoiualasid ning lisab neile vajadusel ühendavad koridorid ja kohaliku tähtsusega tuumikalad, moodustades nii katkematu võrgustiku, mis aitab kaasa muuhulgas kaitsealade toimivuse säilimisele, liikide rändeteede säilimisele jms“.

Vastavalt üleriigilisele planeeringule „Eesti 2030+“ toetab rohetaristu ökosüsteemide toimimist, säilitades ja luues tingimusi, mis tagavad ökosüsteemiteenused nagu puhas vesi, õhk, tootlik maapind, elurikkus, atraktiivsed puhkepiirkonnad jne, toetades seega kaudselt majandust ja kogukondi ning annab elutähtsa panuse kliimamuutuse looduslikku leevendamisse ja sellega kohanemisse.

Roheline võrgustik toetab ka puhkealasid, mõjudes positiivselt inimeste liikumise ja puhkamise vajadustele.

Rohevõrgustiku üldised kasutustingimused ei pruugi Mädara luite näitel tagada tervikliku roheala kvaliteedi säilimist, kuni pole välistatud ulatuslik maakasutuse muutmine, nagu kaevandamine, tuulepargi rajamine, s.o tegevused, mis kord olemas olles võivad pigem laieneda. Ulatuslik maakasutuse muutmine nimetatud juhtudel kahjustaks pöördumatult ka ajaloolisi maastikuväärtusi ja kahandaks loodushariduse võimalusi. Seetõttu ei ole planeeringuline lahendus Mädara luite puhul piisav ning ala kaitse alla võtmine on eeldusi arvestades põhjendatud.

Mädara luite maastikukaitseala võetakse kaitse alla kohalikul tasandil oluliste väärtuste kaitseks ning ala täiendab oma kõrgete loodusväärtuste tõttu ka riiklike kaitsealade võrgustikku.

2.3. Kaitstava loodusobjekti tüübi valik

Kohaliku kaitseala puhul on looduskaitseaduse § 4, lg 7 kohaseks tüübi valikuteks kas maastik, väärtuslik põllumaa, väärtuslik looduskooslus, maastiku üksikelement, park, haljasala või haljastuse üksikelement. Mädara kaitseala puhul saab kaaluda maastiku ja väärtusliku looduskoosluse vahel. Eelnevalt ala väärtuste ja eesmärkide kirjeldusest saab järeldada, et kaitstava loodusobjekti olemus ühtib enam maastikuga ehk siis – tegemist oleks perspektiivse maastikukaitsealaga.

Et eristada kohalikul tasandil kaitstavat loodusobjekti riiklikust, on otstarbekas rõhutada paikkonna eripära. Kuna kaitseala peamiseks kaitse-eesmärgiks on maastikulise objekti - luite ja sellel ning selle ümber kasvavate haruldaste looduskoosluste ning neist moodustunud rekreatiivselt-esteetiliselt olulise metsamaastiku kaitse, siis on asjakohane võtta ala kaitse alla

kaitsealana. Loodusväärtuste säilitamiseks sobib siin maastikukaitseala, sest põlismetsaliigid on kaitstud metsa vääriselupaikadena ja paljud teised loodusväärtused säilivad hästi ka jätkusuutlikult ja looduslähedaselt hooldatud metsamaastikus.

2.4. Kaitstava loodusobjekti välis- ja vööndipiir

Kaitseala piiritlemisel on lähtunud põhimõttest, et kaitsealasse on hõlmatud olulisemad kaitset vajavad loodusväärtused ning ala piirid peavad olema looduses selgelt tuvastatavad ja üheselt mõistetavad. Seetõttu on ala piires ka suhteliselt palju noori metsi, kuid metsade edasine majandamine püsimeetsana on alal lubatud seal, kus pole kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks ja parandamiseks vaja rakendada eritingimusi. Kaitseala koosneb ühest piiranguvööndist, mistõttu kattub vööndi piir ala välispiiriga. Kaitseala asub riigimaal.

Kaitseala asukoht on Vändra metskond 3 katastriüksusel (katastritunnus 93002:005:0269), Mädara küla, Põhja-Pärnumaa vald, Pärnu maakond. Tegemist on Riigimetsa Majandamise Keskuse valduses oleva maaüksusega pindalaga 1287,61 ha, kaitseala pindala moodustaks sellest ca 85 ha ja hõlmab riigimaal Vändra metskonna kvartalite 252, 256 ja 257 neid osasid, mis jäävad Paide-Sopi kõrgepingeliinist (Elektriõhuliin 220-330kV) lõunasse. Kvartali 257 kagunurgas on kaitseala piiriks Kellissaare maaparandussüsteemi kraav (ETAK ID 8286928).

Kohaliku omavalitsuse poolt moodustatud kaitseala võib looduskaitseaduse § 44 lõike 1 alusel kehtestada vaid piiranguvööndi kaitsekorra, vajadusel seda ka leevendades. Võimalik on ka mitme eraldi piiranguvööndi moodustamine. Mädara kaitseala puhul ei ole vajalik selle täiendav tsoneerimine, seega ühtib kaitseala välispiir piiranguvööndi piiriga ning mõlema pindala on ca 85 ha.

2.5. Kaitsekorra kavandamine

Kaitsekorra väljatöötamisel on arvestatud kaitsealal esinevaid loodusväärtusi ning rekreatiivsete ja esteetiliste funktsioonide säilitamiseks vajalikke tegevusi. Kaitse-eeskirjaga kehtestatavad piirangud on sätestatud ulatuses, mis tagavad kaitse-eesmärkide saavutamise ning on proportsionaalsed saavutatavale efektile.

Alale sobib piiranguvööndi kaitsekord, kus majandamist mittetaluvate metsaliikide elupaigad on majandamisest välja lülitatud kui metsa vääriselupaigad. Kuivõrd peaaegu kõik leitud kaitstavad liigid on samaaegselt vääriselupaikade tunnusliigid ning enamus metsaeraldusi on loodumetsaliku struktuuriga, on VEP moodustamine vaatamata vanadele hooldusraiejälgedele õigustatud. Piiranguvööndi kaitsekord tõenäoliselt ei võimalda taastuda lageraietele kasvavatel haavikutel, mis aga oleks siinsete vanadel haabadel kasvavate kõrge kaitseväärtusega liikide populatsiooni säilitamiseks vajalik. Uuritud alal on praegu haabu säilinud põhiliselt vaid mustika-karusambla kkt puistute koosseisus, kõik viljakamad suurema haavaosalusega metsaeraldused on tänaseks jõutud maha raiuda, sest nende raiet lubav raievanus oli madalam kui okaspuudel.

Kavandataval Mädara maastikukaitsealal asub 12,11 ha suurune Mädara liivamaardla kus on aktiivse varuna arvele võetud 736 tuh m³ TÄITELIIVA, millest kaevandatav varu 654,8 tuh m³. Looduskaitseaduse § 31 lõige 2 punkt 3 keelab piiranguvööndis kaevandamise.

Oleme teadlikud, et maapõueseaduse § 14 lõike 1 kohaselt tuleb maapõue seisundit ja kasutamist mõjutava tegevuse korraldamisel haldusorganil tagada maavara

kaevandamisväärsena säilimine, juurdepääs maavarale ja maavara majanduslikult otstarbekas ja säästlik kasutamine.

Juurdepääs maavarale halveneb, kui maardla alale seatakse kaevandamist piiravaid tingimusi, mille järgi toimides pole võimalik maavara kaevandada.

Mädara liivamaardlas pole tegemist aga nii väärtusliku maavaraga, mille varud oleksid piirkonnas tõeliselt kriitilised. Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi (praeguse Kliimaministeeriumi) maavarade osakonna juhataja Ene Jürjens on oma artiklis (ilmus 03.04.2023 Postimehes) „Kiirkorras karjääre avada ei saa ega ole ka vaja“ muuhulgas märkinud, et *Pärnumaal jagub liiva ja kruusa veelgi rohkem, kuna maakonnas on kaevandatavat varu kokku üle 23,5 miljoni m³, vajadus on kuni kümnendi lõpuni aga 12 miljoni m³. Sellest pool läheb Rail Balticu projekti ehituseks.*

Rail Balticu ja teiste suurte objektide ehituseks saab kasutada ka alternatiivseid materjale ja lahendusi. Osa Eesti trassilõigu ehitamiseks vajaminevast täiteliivast ja -kruusast, hinnanguliselt kuni 3 miljoni m³, saab katta põlevkivi aherainest toodetud tavalise lubjakivikillustikuga. Eesti Energia võimekus killustikku tarnida on ca 700 000 m³. Rail Balticu muldkeha ehituseks on võimalik kokku kasutada ligi 2,8 miljoni m³ Eesti Energia aherainest toodetud lubjakivikillustiku. See küll ei lahenda täielikult Rail Balticu trassi ehituseks vajaminevate materjalide vajadust, kuid siiski asendab olulise osa täiteliiva ja -kruusa vajadusest.

Kindlasti aitavad need asendusmaterjalid leevendada karjääride avamise vajadust. Sellele lisaks on võimalus taaskasutada maksimaalselt suurte taristuobjektide ehitustegevuse käigus välja kaevatud ja üle jäävat pinnast, mis aitab minimeerida pinnase teisaldamist ja ladustamist ning vähendada esmase toorme kaevandamise vajadust.

Seega, kokkuvõttes pole kahtlust, et ehitamiseks on vaja materjale ja kasutada maavarasid, seda nii avalike kui eraprojektide elluviimiseks. Siiski ei tähenda see Eesti maapõue tühjaks kaevamist või Rail Balticu sildi all uute karjääride kiirkorras avamist. Viimasel kümnendil väga palju arenenud ehitussektor kasutab materjali nutikalt ja innovatiivselt ning on avatud taaskasutusvõimalustele.

Arvestades eeltoodut arvame, et täiesti uue karjääri avamine ainuüksi täitematerjali saamiseks, ei kaalu üles piirkonnale ja ka laiemale üldsusele, arvestades Ikla-Oandu matkarada, olulise pinnavormi, looduskosluste (sh suures mahus metsa raadamine) ja liigirikkuse ning kaitsealuste liikide hävitamist.

Looduskaitseaduse § 9 lõike 101 kohaselt, kui loodusobjekt, mida kavandatakse võtta kohaliku kaitse alla, asub maardlal, tuleb loodusobjekti kaitse alla võtmise otsuse eelnõu kooskõlastada Kliimaministeeriumiga.

3. Otsuse jõustumine

Otsus jõustub teatavastegemisest.

4. Vaidlustamine

Otsust on õigus vaidlustada 30 päeva jooksul, arvates päevast, millal valet esitama õigustatud isik otsusest teada sai või oleks pidanud teada saama, esitades vaide Põhja-Pärnumaa Vallavolikogule haldusmenetluse seadusega vaidmenetlusele kehtestatud korras. Otsuse peale on kaebeõigusega isikul õigus esitada kaebus Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustiku §-s 46 sätestatud tähtaegadel ja halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

5. Otsuse mõjud

Kaitseala moodustamine aitab kaasa kaitse-eesmärkide saavutamisele. Kaitseala olemasolu aitab säilitada unikaalset pinnavormi, väärtuslikku metsamaastikku ja kaitsealuseid liike eriti olukorras, kus eksisteerib reaalne kaevandamise perspektiiv.

Mädara luite maastikukaitseala moodustamine mõjub positiivselt kohaliku kogukonna kindlustundele ja valla üldisele kuvandile. Tekib teatav garantii, et piirkonna loodusväärtused ei saa täiendavaid kahjustusi, ala jääb tervikuna avalikku kasutusse ning seal on võimalik kavandada loodushariduslikke ettevõtmisi.

5. Loodusobjekti kaitse alla võtmise ja kaitse korraldamisega seotud kulud

Kaitse alla võtmisega kaasnevad menetluskulud ja hilisemad korralduskulud. Menetluskulusid võib hinnata vallavalitsuse-poolse jooksva asjaajamise kuluna.

Kaitse korraldamisega seotud otsene kulu on kaitse-eeskirja koostamine, kaitseala tähistamine, infotahvlite paigaldamine, trükiste koostamine ning matkaraja kõrvale kerge piirde kohaldamine kaitsealuste taimede kaitseks. Eeldatavaks kuluks kuni ca 5000.00.

6. Menetlus

Looduskaitseseaduse § 9 lõike 3 kohaselt avaldab Põhja-Pärnumaa Vallavalitsus kui kaitse alla võtmise menetluse läbiviija teate loodusobjekti kaitse alla võtmise algatamise kohta kohalikus ajalehes.

Seaduse § 9 lõikes 4 on sätestatud teave, mida kaitse alla võtmise teade peab sisaldama. Vajalik on maaomaniku kaasamine, kelleks on Kliimaministeeriumi valitsemisalas tegutsev Riigimetsa Majandamise Keskus. Soovitav on ka piirkonnas elavate inimeste ja vabaihenduste kaasamine.

Kaitseala moodustamiseks on vajalik saada Kliimaministeeriumi nõusolek, kuna alal paikneb riigile kuuluv Mädara liivamaardla

Mädara vallseljaku kaitse alla võtmise menetluse raames toimub huvitatud osapoolte seisukohtade kuulamiseks avalik arutelu. Avalik arutelu toimub avaliku väljapaneku perioodi lõpus. Seaduse § 9 lg 71 näeb ette, et loodusobjekti kaitse alla võtmise menetluses ettepanekute või vastuväidete esitamisel tuleb märkida selgelt väljendatud ettepanek või vastuväide ning põhjendused:

- 1) loodusväärtuste esinemise või puuduste kohta;
- 2) kaitsekorra põhjendatuse kohta;
- 3) info kehtivate haldusaktide või pooleliolevate haldusakti andmise menetluste kohta, mis võivad mõjutada loodusobjekti kaitse alla võtmist;
- 4) muud olulised asjaolud, mis võivad mõjutada loodusobjekti kaitse alla võtmist.

Kaitse-eeskirja eelnõule esitatud ettepanekute sisu ja nendega arvestamine on esitatud järgnevas tabelis (lisatakse pärast arutelu).

Mädara luite maastikukaitseala moodustamise avalikustamine toimus 27.09.2023.a. – 10.10.2023.a. Selles ajavahemikus toimus avalik väljapanek Põhja-Pärnumaa vallamajas Pärnu-Paide mnt 2, Vändra alev ning Põhja-Pärnumaa valla kodulehel aadressil <https://www.pparnumaa.ee/keskkond/madara-vallseljak> Avalik arutelu toimus 24. oktoobril 2023.a. kell 17.30 Pärnu-Paide mnt 2, Vändra alev (volikogu saalis), arutelust võttis osa inimest.

Alljärgnevas tabelis on välja toodud avalikustamise käigus laekunud seisukohad ning nendega arvestamine.

Arvamuse esitaja nimi ja seos eelnõuga	Arvamuse kokkuvõte	Menetleja otsus

Vastuvõtmiseks vajalik kvoorum

Vastavalt kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 45 lõikele 5 on otsuse vastuvõtmiseks vajalik volikogu poolthääle enamuse.

Otsuse jõustumine

Ettepanek on otsus jõustada teatavakstegemisest.

Eelnõu koostaja

Kersti Tammiksaar keskkonnaspetsialist

Õigusaktide väljavõtted

LOODUSKAITSSEADUS

§ 8. Loodusobjekti kaitse alla võtmise ettepanek

(2) Ettepanek loodusobjekti kaitse alla võtmiseks peab sisaldama loodusobjekti:

1) kaitse alla võtmise põhjendust;

2) kaitse alla võtmise eesmärki;

3) kaarti, millele on kantud loodusobjekti asukoht või piir ja loodusväärtused, mille kaitse eesmärgil loodusobjekti kaitse alla võtmise ettepanek esitatakse;

[RT I, 18.04.2013, 1 - jõust. 01.05.2013]

4) kaitseks kavandatavate piirangute kirjeldust;

5) kaitse alla võtmise ja kaitse korraldamisega seotud kulutuste hinnangut.

§ 9. Loodusobjekti kaitse alla võtmise menetlus

(1) Loodusobjekti kohaliku kaitse alla võtmise menetluse algatab ja viib läbi kohalik omavalitsus.

[RT I, 18.04.2013, 1 - jõust. 01.05.2013]

(3) Kaitse alla võtmise menetluse läbiviija avaldab teate loodusobjekti kaitse alla võtmise menetluse algatamise kohta ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ning vähemalt ühes üleriigilise levikuga ajalehes ja kohalikus ajalehes. Loodusobjekti kohaliku omavalitsuse tasandil kaitse alla võtmise menetluse algatamise teade avaldatakse kohalikus ajalehes.

[RT I, 18.04.2013, 1 - jõust. 01.05.2013]

(7) Loodusobjekti kaitse alla võtmise otsuse eelnõu koos menetluse senises käigus saadud või koostatud dokumentidega, mille avalikustamine ei ole seadusega keelatud, pannakse tutvumiseks välja loodusobjekti asukohajärgses Keskkonnaametis ja valla- või linnavalitsuses. Avalik väljapanek ei tohi kesta vähem kui kaks nädalat.

[RT I 2009, 3, 15 - jõust. 01.02.2009]